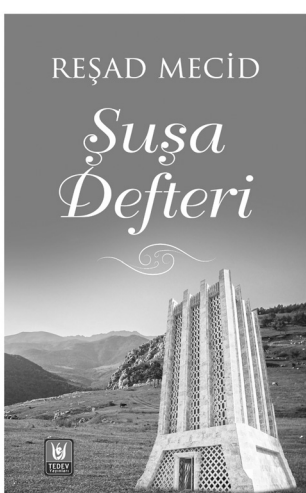

Rəşad Məcidin yaradıcılığı haqqında...

Çağdaş Azərbaycan ədəbiyyatının önəmli təmsilçilərindən biri olan Rəşad Məcid duyğu və düşüncələrini şeir diliylə ifadə edərkən öz "səmimiyyətiylə" önə çıxır. Sadə bir dillə, yalın bir izahı mənimsəyən Rəşad Məcidin şeirlərini oxuyarkən, onun çəkdiyi acıların, yaşadığı sevinclərin, sarsıldığı ayrılıqların, yaşadığı məğlubiyyətlərinin, bitib-tükənməyən gözləməyinin izlərini görmək mümkündür. Bu səbəbdən gələcəkdə onun şeirləriylə əlaqəli araşdırma edənlər bu misraların izinə düşərək onun həyatı və yaşadığıyla bağlı bir çox məlumatı əldə edə biləcəklər.

Rəşad Məcid bu şeir anlayışıyla ədəbiyyata Türk Ədəbiyyatında "I. Yeni" şeir axımının qabaqcılı olan Orxan Vəli ilə eyni pərdədən səslənir. Rəşad Məcid də eynilə Orxan Vəli kimi gündəlik həyatı, həyatın axışını, bu axış içində gördüklərini, yaşadıklarını, yaşanılanlar qarşısındakı duyğu və düşüncələrini kəlmələrin, məzmunların arxasına saxlamadan, içindən gəlidiyi kimi şeirə tökülür. Beləcə həyatın içindən gələn bu şeirlərin misralarından bir şeir ömrü poetik bir irmaq kimi axıb gedir. Bir hava limanında sevgiliylə ayrılığın, on gün öncəsində göy üzündə yaşanan ayrılıq ağrısını xatırlatmasını təsvir edən aşağıdakı sətirler şairin şəxsən yaşadıklarından başqa bir şey deyildir:

*Bir azdan göydə olacaqsan,
Buludlardan yuxarıda,
Ulduzlara yaxın*

...
*On gün əvvəlki səsim
Yəqin oralarda
10 min metr yuxarıda dolaşır.*

Rəşad Məcidin bu kitabında yer alan şeirlərdən sevgiyə həsr olunanların böyük bir qismi oxucuda sadəcə "bir" şəxsə yazılmış təəssüratı yaradır. Bütün bu şeirlər sitem, həsrət, sevgi ilə inşa edilmiş bir dünyanı yıxıb, darmadağın edən o məchul şəxsə yönəlir... Onun həyatından, könlündən, ruhundan, hətta hüceyrələrindən ayrılıb, qopub gedən bu poetik qəhrəman, sanki bu şeirlərin də müəllifi və yaradıcısıdır...

Şairin həyatındakı bu böyük "ayrılıq", şairin ruhundan bu bir anda "gediş" ilə yaranan boşluq Rəşad Məcidin həsrət çəkən misralarıyla böyük bir burulğana çevrilir və bu burulğan sanki duyğular seli halında axıb gələn şeir irmağını içinə çəkib ayrılıq, həsrət, giley-güzar və vəfasızlıq dənizinə sürükləyir:

*Sən elə telləri qırıb getmişən,
Sən elə yaralar vurub getmişən,
Təpəri yoxdu ki, dözüb dayansın,
Nə mənim dünyamın,
nə bu dünyanın.*

Rəşad Məcid ayrılıq dənizində, ümid-sizcəsinə çırpınan misralarıyla bir "axtarış" içində adətən boğulan sətirələrin müəllifidir. Onu bu axtarışa yönəldən hiss iliklərinə qəddər işləyən və sonra daşa dəyən sevginin zəif də olsa parlayan ümid işığıdır. Gedənin qayıdacağına aid şairin ürəyində cücərən bu ümid onun misralarında həsrətə, darıxmaq hissəsinə qarşıaraq bir çağırışa dönür:

*Azdı, ya çoxdu demə,
Bir gündə iki görüş.
Giribdisə araya,
Acı söz, süni gülüş,
Bir də qayıt, bir də dön,
Təzə olsun bu gəliş.*

Rəşad Məcidin şeirlərindəki ümidə tutunaraq edilən bu çağırış gedənin gəlməyişiyə başqa bir axtarışa çevrilir sanki, şairin bundan sonra aradığı şey "vəfa"dır. Ancaq gedənin "vəfasızlığı" onun şeirində ağrıya, acıya, giley-güzərə dönüür:

*Sən
"dəvlə yol gedə" bilməzsən,
Sənin bataqlıqda boğulanı
çıxarmağa gücün çatmaz
Sevgidən ölmək,
Darıxmaqdan ölmək
Ağlına batmaz.
Sənin sevməyə də, sevilməyə də
gücün yetməz.*

Eşqin qədim kitabında qeyd olunmuş bütün aşıqlərin verdiyi ortağ bir hökm vardır: "Gözəllərdə vəfa yoxdur, axtarma!"

Həttə Füzuli:

*"Gər dersə ki, Füzulə gözəllərdə vəfa
var,*

*Aldanma ki, şair sözü əlbəttə yalandır"-
etirafını edir.*

Ancaq Rəşad Məcidin ümidləri kiçik bir qığılcımla yenidən alovlanır, ürəyindəki sevgi ümidi yenidən pöhrələyir. Onda gedənin geri qayıdacağına aid ümidlər yox olmur, bu gözləyiş başqa şeirlərə, misralara sirayət edir:

*Boğuluram səfalət içində, Həyat adlanan
bu bataqlıqdan*

*çixmağa gücüm qalmayıb
Bu yandan da sən gəlmirsən.*

Sevgilinin dönməyəcəyi gerçəyi ilə də-

fələrlə qarşılaşan, amma bu gerçəyə inanmaq istəməyən Rəşad Məcid hər şeir kimi bir təsəlli qapısı axtarır. Nəhayət xatirələri bağrına basaraq o qapını aralayan Rəşad Məcid də "Bir də gəlməyəcək sənin tək qadın" təsəllisinə sığınır. Bu təsəlliylə keçmişin xatirələriylə könlünü, ruhunu ovundurmuş şair az qala "sevgidə" kamilləşərək daha sonra başqa bir ayrılığın ruhunda yaratdığı sarsıntılarını tərənnüm etməyə başlayır...

Bu ikinci "ayrılıq" Rəşad Məcidin doğulub böyüdüüyü yurdundan, torpağından ayrılıqdır. Onun bu kitabda yer alması da, Qarabağda talan olmuş uşaqlığının və gəncliyinin şəhəri Ağdama, Laçına, Şuşaya yazdığı həsrət və özləm dolu şeirlərini bilirik. Bu kitabda yer alan və "Şuşa Dəftəri" başlığıyla yazdığı şeirlərsə onun otuz il sonra vətən torpağıyla qovuşmağının tərənnümündən ibarətdir.

Rəşad Məcid gözəllərdən bir vəfa görməsə də, vəfalı vətən torpağına qovuşduğu üçün xoşbəxtidir. Çünki, onun poetikasında o torpaqlar heç dəyişmədən əsl sahiblərini gözləyən sadıq bir sevgilidir. "Mənim sadıq yarım qara torpaqdır" deyərək əbədi gerçəyi dilə gətirən Aşıq Veysel kimi Rəşad Məcid də bu vəfa və sədaqət qarşısında heyranlığını gizləyə bilmir. Öldüyümüz zaman belə bizi bağrına basan vətən torpağıyla görüşməkdən, torpağın vəfasından dolayı özünü xoşbəxt sayır. Çünki otuz il öncə vətən torpağından ayrılan, ayrılmağa məcbur qalan şair yenidən o torpaqlara döndüyündə torpaq onu köksündə çobanyastığı, kəklikotu, lələlər, güllər və çiçəklərlə qarşılayır. İsa Bulağı da, Turşsu da, Kirs Dağı da, Cıdır düzü də öz yerindədir və əsl sahiblərini gözləyirlər. Sədaqət timsali olan o torpaqlar şairi, dan yeri ağaranda Cıdır düzündə, bir günorta vaxtı İsa Bulağında, bir axşam üstü Turşsu yaylasında gəzərkən illər öncəsinə, uşaqlıq illərinə geri qaytarır:

*Turşsudən doldurub şüşəni
Bir dəstə çiçək dərib
Yoxuşa durmanırkən
Baxsan özünə...
Ey şair! İnan ki, bu
Turşsuğun hikmətidir,
Səni keçmişə göndərir,
Körpə uşağa döndərir...*

"Şuşa Dəftəri" Rəşad Məcidin Türkiyədə çıxan dördüncü kitabıdır. Daha əvvəl onun Türkiyədə "Bir Daha Gəlməyəcək (Şeirlər)", "Dəlicəsinə" (Esselər), "Qələmsiz Yazılanlar", (Sosial Media Ədəbiyyatı) adlı kitabları çap olunub. Türk oxucularının yaxından tanıdığı Rəşad Məcidin daha çox sərbəst vəzndə qələmə alınmış bu şeirlərinin də maraqla qarşılanacağını ümid edirik.

Bu yaxınlarda Rəşad Məcidin 60 yaşı tamam olur. Çap etdiyimiz "Şuşa dəftəri" kitabı da "Türk Ədəbiyyatı Vəqfi" tərəfindən doğum günü münasibətilə əziz dostumuza yubiley hədiyyəsi olsun. Onu ürək-dən təbrik edir, yaradıcılıq uğurları arzularıram....

*İmdat AVŞAR
11/08/2024- İstanbul*